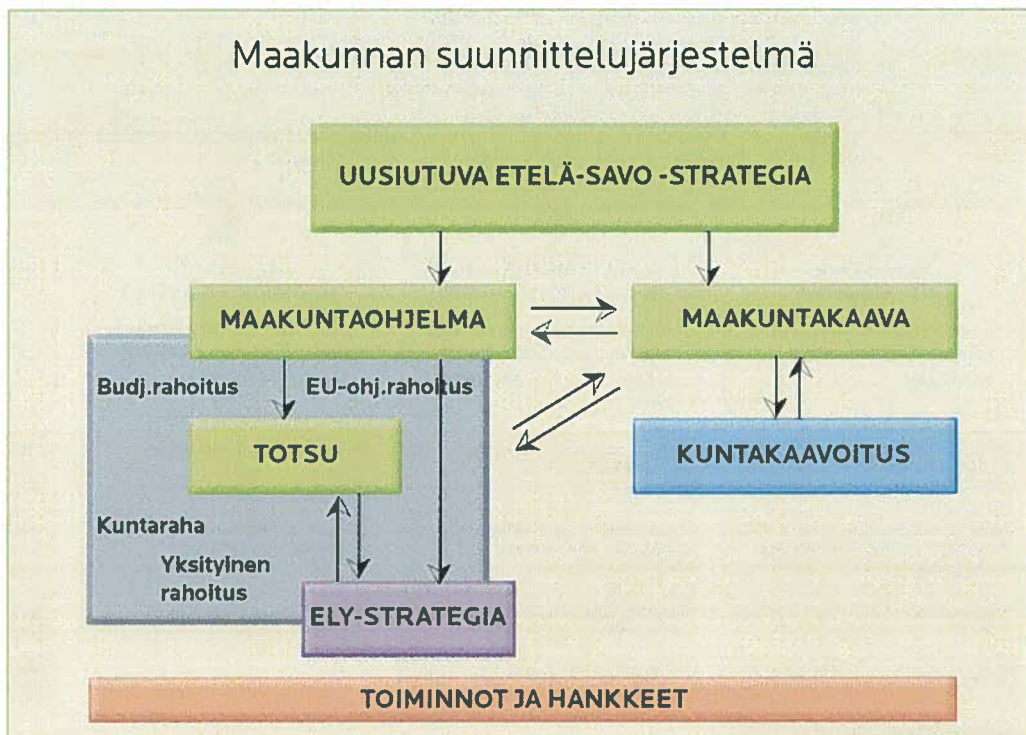

ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN 2014 – 2017 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISUUNNITELMA

Maakuntaohjelma ja sen laadintaprosessi

Maakuntaohjelma on nelivuotiskausittain laadittava ohjelma, joka maakuntastrategian linjauksiin pohjautuen ohjaa ja yhteen sovittaa aluekehitystyötä. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin, tarpeisiin ja erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet sekä keskeisimmät toimenpiteet ja hankkeet tavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa.

Maakuntavaltuusto hyväksyi tarkistetun Uusiutuva Etelä-Savo 2020 -maakuntastrategian marraskuussa 2012. Strategia osoittaa maakunnan pitkän aikavälin tavoitellun kehityksen ja siinä esitetään kehittämisen päätavoitteet. Maakuntastrategiaa toteutetaan maakuntaohjelmalla ja sen vuosittaisella toteuttamissuunnitelmalla sekä maakuntakaavalla (kts. kuva maakunnan suunnittelujärjestelmästä).

Maakuntaohjelman laadinnasta ja sisällöstä on säädetty laissa alueiden kehittämisestä ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Maakuntaohjelmaan sovelletaan lisäksi viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien arviointia koskevaa ns. SOVA -lakia. SOVA -asetuksen 1 § 4 momentissa säädetään, että maakuntaohjelmasta on tehtävä ympäristöarviointi. Arvioinnista vastaa ohjelman laadinnasta vastuussa oleva viranomainen, tässä tapauksessa maakuntaliitto.

Maakuntahallitus teki 21.1.2013 päätöksen Etelä-Savon maakuntaohjelman 2014 - 2017 laatimisen aloittamisesta. Maakuntaohjelmassa sovitaan maakuntastrategian toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä, rahoituksesta sekä toimeenpanon työnjaosta. Maakuntaohjelmassa myös kuvataan kansallisen ja EU-politiikan yhteen sovittaminen ja työnjako maakuntatasolla.

Maakuntaohjelmassa 2014 - 2017 esitetään toimenpiteitä maakuntastrategian neljälle strategiselle painopisteelle, jotka ovat:

1. Menestyvä yritystoiminta
2. Osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö
3. Laadukkaat hyvinvointipalvelut
4. Hyvä toimintaympäristö

Kuva: Uusiutuva Etelä-Savo 2020 -maakuntastrategia

Maakuntaohjelmaa valmistellaan vuorovaikutteisessa kaikille avoimessa yhteistyöprosessissa. Valmistelua ohjaa ja yhteen sovittaa sihteeristö, johon kuuluu maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoita. Ohjelman sisältöä ja toimenpiteitä valmistelemaan kootaan neljä työryhmää eli valmistelufoorumia. Foorumeihin kutsutaan kattavasti viranomaisien, yritysten, yhteisöjen ja järjestöjen edustajia. Ohjelman

sisältöä tuotetaan myös muissa maakuntaliiton työprosesseissa ja eri tarpeisiin kootuilla yhteistyöfoorumeilla.

Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntaliiton ylin päättävä elin, maakuntavaltuusto keväällä 2014.

Maakuntaohjelman laadinnassa hyödynnetään maakuntastrategian ja maakuntakaavan ohella myös mm. seuraavia ylimaakunnallisia ja maakunnallisia strategioita, ohjelmia, selvityksiä ja hankkeita sekä niiden päivittämisprosesseja 2013:

- Itä-Suomen bioenergiaohjelma 2020
- Itä-Suomen liikennestrategia 2010 -luvulle
- Vuoksen sekä Kymijoki-Suomenlahden vesienhoitosuunnitelmat vuoteen 2015
- Savon ilmasto-ohjelma 2025
- Etelä-Savon alueellinen metsäohjelma 2012-2015 (AMO)
- Etelä-Savon metsä- ja puuklusterin kehittämissuunnitelma (2013)
- Etelä-Savon innovaatiostrategia 2010-2015
- Etelä-Savon matkailun kehittämisohjelma 2007-2013
- Maakunnallinen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohjelma 2011-2014
- Kumppanuuspöytä – hyvinvointialan innovaatio- ja kehittämistrakenteen luominen Etelä-Savoon
- Venäjä – Aito mahdollisuus Etelä-Savolle vuonna 2020?
- Etelä-Savon koulutuksen ja tutkimuksen strategiset linjaukset vuosille 2009-2015
- Etelä-Savon toisen asteen koulutuksen strategia vuoteen 2015
- ELY-keskuksen strategia vuosille 2012 - 2015

Lisäksi ohjelma kytkeytyy Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmaan 2014-2020 ja siinä otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttö- ja alueiden kehittämistavoitteet.

[Ympäristövaikutusten arvioiminen](#)

Maakuntaohjelman laadintaan sovelletaan lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki, 200/2005). Lain mukaan viranomaisella on velvollisuus selvittää ja arvioida valmistelemissa suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutukset, jos niiden toteuttamisella voi olla merkittäviä vaikutuksia mm. ihmisiin, luontoon ja sen monimuotoisuuteen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan tai luonnonvaroihin. Ympäristöarvioinnista vastaa ohjelmasta vastuussa oleva viranomainen, tässä tapauksessa maakuntaliitto.

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tuottaa lisätietoa valmisteluprosessiin sekä arvioida tuotettuja dokumentteja ympäristönäkökulmasta. Arviointia tehdään rinnakkain ohjelman laatimisen kanssa, siten että ohjelman valmistelijat saavat palautetta jo työn tekemisvaiheessa. Ympäristöarviointi tehdään osana muuta valmistelua ennen suunnitelman hyväksymistä.

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarkoituksena on myös lisätä tietoa maakuntaohjelmasta ja tarjota mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan. Osallistumisen ja vuorovaikutuksen lähtökohtia kuvataan jäljempänä.

Ympäristövaikutusten arviointiprosessi tehdään siten, että vaikutusten arviointisuunnitelmasta käydään keskustelua maakunnallisen SOVA –työryhmän kanssa, jossa on jäsenenä alueellisten viranomaisten edustajat (SOVA-ryhmän kokoonpano liitteenä). Tarkoitus on, että SOVA ryhmä myös osallistuu itse arvioinnin tekemiseen. Myös maakuntaohjelman strategisista painopisteistä vastaavat virkamiehet ja heidän vetämänsä valmistelufoorumit kytketään mukaan arviointiprosessiin.

SOVA –työryhmän ensimmäinen kokous, jossa käsitellään ja hyväksytään maakuntaohjelman arviointisuunnitelma toimii samalla SOVA asetuksen 3 §:n mukaisena viranomaisneuvotteluna ja kokouspöytäkirja edellä mainitun 3 §:n mukaisena kokousmuistiona.

Arvioitavat vaihtoehdot, toimenpidekokonaisuudet ja kärkihankkeet täsmentyvät maakuntaohjelman laadintaprosessin aikana. Arviointisuunnitelma sekä SOVA-ryhmän kokouspöytäkirjat viedään maakuntaliiton nettisivulle, josta yhteistyökumppaneilla ja kansalaisilla on mahdollisuus seurata ja kommentoida maakuntaohjelman laadintaprosessin ja vaikutusten arvioinnin etenemistä.

Maakuntaohjelman luonnos ja sen ympäristöselostuksen luonnos laitetaan SOVA-lain mukaisesti nähtäville ja kommentoitavaksi.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa analysoidaan sanallisesti ja yhteenvetotaulukkoja hyväksi käyttäen maakuntaohjelman tavoitteiden, toimintalinjojen, toimenpidekokonaisuuksien ja toimenpiteiden todennäköisiä ympäristövaikutuksia. Arviointi laaditaan toimintalinjoittain ja koko ohjelmakokonaisuuden osalta.

Suunnitelmaprosessin aikana tullaan pohtimaan erilaisia sisällöllisiä vaihtoehtoja, mutta varsinaisessa ympäristöselostuksessa on perinteisesti arvioitu vain nykytilan mukaista kehitystä (= suunnitelmaa ei laadita) ja suunnitelman toteutumisesta seuraavaa kehitystä. Tällä maakuntaohjelmakerroksella on tarkoitus tarkastella myös vaihtoehtoa, jossa resurssit niukkenevat huomattavasti odotetusta. Tätä ns. niukkuusvaihtoehtoa varten toivotaan foorumien esittävän painoarvoja toimenpiteille (tärkeysjärjestystä).

VE0: Maakuntaohjelmaa ei laadita

VE1: Maakuntaohjelman esittämät toimenpiteet toteutuvat sellaisenaan

VE2: Maakuntaohjelman toimenpiteistä toteutuu vain osa (niukkuusvaihtoehto)

Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten arvioinnin lopputulos esitetään ympäristöselostuksessa, joka on osa maakuntaohjelmaa. Ympäristöselostuksessa esitetään SOVA -lain (2005/200) mukaisesti arvio ohjelman toteuttamisen vaikutuksista:

- ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- luonnon monimuotoisuuteen, eliöstöön, kasvillisuuteen, maaperään, veteen, ilmaa ja ilmastotekijöihin
- yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- luonnonvarojen hyödyntämiseen
- em. tekijöiden välisiin suhteisiin

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Yleisöllä ja viranomaisilla on mahdollisuus ottaa kantaa ja vaikuttaa maakuntaohjelman ja sen ympäristövaikutusten arvioinnin sisältöön valmisteluprosessin aloitusvaiheessa ja ohjelmaluonnoksen valmistuttua. Lisäksi palautetta voi antaa myös koko prosessin ajan maakuntaliiton nettisivujen kautta.

Maakuntaohjelman laadinnan ja ympäristöarvioinnin käynnistymisestä kuulutetaan maakuntaliiton ilmoitustaululla, virallisessa lehdessä sekä maakuntahallituksen päättämässä ilmoituslehdissä, jotka ovat Länsi-Savo, Itä-Savo ja Pieksämäen lehti. Lisäksi eri yhteyksissä asiasta tiedotetaan suoraan keskeisille yhteistyö- ja intressitahoille. Maakuntaohjelman laadinnan etenemistä voi seurata ja kommentoida maakuntaliiton kotisivulta, osoitteesta: www.esavo.fi/maakuntaohjelma.

Ensimmäinen mahdollisuus kannanottoihin on maaliskuussa 2013, jolloin ilmoitetaan maakuntaohjelman laatimisen aloittamisesta sekä asetetaan ympäristövaikutusten arviointisuunnitelma nähtäville 1.3 – 31.3.2013 väliseksi ajaksi. Asiakirjat ovat nähtävillä maakuntaliiton kotisivuilla ja liiton ilmoitustaululla. Yhteyttä voi ottaa myös suoraan ohjelman laatijoihin (katso lisätiedot).

Laajempi lausunto- ja kuulemiskierros pidetään maakuntaohjelmaluonnoksen ja sen ympäristöselostuksen valmistuttua loppuvuodesta 2013. Tällöin järjestetään laaja lausuntokierros ja asiakirjat pidetään nähtävillä 30 päivän ajan. Ohjelmaluonnoksen ja ympäristöselostuksen nähtäville asettamisesta sekä mahdollisuudesta mielipiteen esittämiseen noudatetaan SOVA-lain säädöksiä.

Valmistelufoorumityön, olemassa olevan valmiin aineiston hyödyntämisen sekä eri tahoilta saatavan suoran palautteen lisäksi maakuntaohjelman sisältökärkiä haetaan myös teema- tai vastaanottajakohtaisesti räätälöidyillä Webropol-kyselyillä.

Maakuntaohjelman hyväksymisestä tiedotetaan hallintolain 62 § mukaisesti. Hyväksymispäätöksestä käy ilmi, miten ympäristöselostus ja ohjelman valmistelun aikana saadut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon. Päätös sekä maakuntaohjelma asetetaan nähtäville ja toimitetaan tiedoksi Suomen ympäristökeskukselle sekä julkaistaan sähköisesti.

Aikataulu

Toimenpide	Ajankohta
maakuntahallitus päättää ohjelman laatimisen aloittamisesta	tammikuu 2013
SOVA-ryhmä ja maakuntahallitus käsittelevät ympäristövaikutusten arviointisuunnitelman	helmikuu 2013
Maakuntaohjelman laatimisesta kuulutetaan liiton ilmoitustaululla, verkkosivuilla ja lehdissä. Ympäristövaikutusten arviointisuunnitelma on nähtävillä maakuntaliiton ilmoitustaululla ja kotisivuilla.	maaliskuu 2013
Ohjelmasisältöjen valmistelu	huhti-syyskuu 2013

valmistelufoorumeissa, vaikutusten arviointi	
SOVA-ryhmä arvioi ohjelman vaikutuksia	syyskuu 2013
Maakuntahallitus käsittelee maakuntaohjelman 1. luonnoksen ja ympäristöselostuksen luonnoksen	lokakuu 2013
Ohjelmaluonnos ja ympäristöselostuksen luonnos julkisesti nähtävillä ja lausuntokierroksella	marras-joulukuu 2013
SOVA-ryhmä käsittelee saadun palautteen	tammikuu 2014
Maakuntahallitus käsittelee 2. ohjelmaluonnoksen	huhtikuu 2014
Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntaohjelman, ohjelman hyväksymisestä kuulutetaan ja hyväksymispäätös asetetaan nähtäville	toukokuu 2014

Lisätietoja ja yhteystiedot

Maakuntaohjelman laatimisesta vastaa Etelä-Savon maakuntaliiton aluekehittämissyksikkö.

Yhteystiedot:

Etelä-Savon maakuntaliitto
 Hallituskatu 3A
 50100 MIKKELI
 Puhelinvaihe: 015 - 321 130
 Kotisivut: www.esavo.fi/maakuntaohjelma
 Sähköposti (virallinen): [kirjaamo\(at\)esavo.fi](mailto:kirjaamo(at)esavo.fi)
 Sähköposti (henkilö): [etunimi.sukunimi\(at\)esavo.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)esavo.fi)

Aluekehitysjohtaja Riitta Koskinen (p. 040-540 5903)
 - maakuntaohjelmaproessin johto

Ohjelmapäällikkö Jyrki Kuva (p. 040-757 6698)
 - maakuntaohjelman laadinnan koordinointi ja asiakirjan kokoaminen

Ympäristöpäällikkö Sanna Poutamo (p. 040-724 9618)
 - ympäristövaikutusten arviointi

Lisätietoja löytyy maakuntaliiton kotisivulta:

www.esavo.fi/maakuntaohjelma

Liite 1. Maakunnallisen SOVA-ryhmän kokoonpano

Etelä-Savon ELY-keskus

erikoissuunnittelija Anni Panula-Ontto-Suuronen
ympäristösuunnittelija Pirjo Angervuori
arkkitehti Satu Karjalainen
kehityspäällikkö Ossi Tuuliainen
kalastusbiologi , Lasse Hyytinen

Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue

liikennejärjestelmäasiantuntija Pertti Asikainen

Metsäkeskus, Etelä-Savon alueyksikkö

metsänhoitopäällikkö Tarja Hämäläinen

Itä-Suomen aluehallintovirasto

ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Anne-Kaarina Lyytinen

Etelä-Savon maakuntaliitto

ympäristöpäällikkö Sanna Poutamo

